

Středověká evropská literatura a písemnictví baroka

-5.-15.stol - počátek 476- pád západorímské říše; konec 1492- objevení Ameriky

Raný středověk: 5.-11.stol.

➤ duchovní literatura: zákl.východiskem je Bible

- křesťanství šířeno církví
- teologie: nauka o Bohu; učení církevních otců = patristik + scholastika
  - *sv.Augustin*- O boží obci
  - *T.Akvinský*- Suma theologia
- duchovní epika: hl.legendy (vyprávění o světcích)
  - *Jakub de Voragine*- Legenda Aurea = zlatá legenda
- duchovní lyrika: navazuje na žalmy- oslava Boha,svatých
  - hymny= výzva ke chvalozpěvu, závěrečná oslava Boha
  - *sv.Ambrož*- Ambroziánský hymnus = Te deum
  - *sv.František z Asii* - Chvalozpěv stvoření

Vznik nových států-> boje - hl.hrdina je rytíř

➤ hrdinské eposy:

- Beowulf- Anglie
- Písňe o činech- Písň o Rollandovi; Francie
- Písň o Nibelunzích- z německých mýtů
- Písň o Cidovi- Španělsko

Vrcholný středověk: 11.-14.stol.

- střety mezi světskou a církevní mocí
- vznik a rozvoj měst- univerzit (Itálie,Paříž, UK- 1348)
- rytíř je vzorem ideálního muže- láska k ženě-> kurtoazní lit. (milostné náměty)
- dvorská epika: veršované, jednoduchý příběh, výrazné téma je láska
  - *Alexandreida*- o Alexandru Velikém
  - Bretonský cyklus- váže se k anglickým dějinám
    - př.o králi Artušovi nebo Tristan a Isolda nebo Povídka o grálu
- dvorská lyrika: ve Francii, milostné básně doprovázeny hudbou- zpívali ji trubadúři (ve Francii) a minesingři (v Německu)
  - téma: neurozený muž miluje urozenou ženu
  - Román o růži- alegorie, jako postavy vystupují vlastnosti
- městské prostředí: satirický ráz, autoři byli studenti univerzit-> žákovská poezie (vagantská)
  - mísení nár.jazyků a latiny= makarónština; sborník = Carmina burana

Pozdní středověk: 14.-15.stol.

- krize, zesvětšování= zbavování světských motivů
- knihtisk, šíření knih
- drama (výjevy z Bible / světské drama / fraška) + cestopisy (Milion)

Baroko: konec 16.st.-18.stol.

- vznik v Itálii (Vatikán)- náboženské
- plánováno jako nástroj rekatolizace
- forma vlády- absolutismus, na konci vzniká osvícenství => osvícenský absolutismus
- 1781 zrušení nevolnictví, Josefínské reformy
- barokní byla spíše katolická část Evropy (V+střed), v protestantských zemích klasicismus

-typická stavba- chrám sv.Petra ve Vatikánu

-architektura: kostely, chrámy- kopule,přeplácené,zdobné,sloupy,tvary oken,bohatá vnitřní výzdoba,zlato- snaha oslnit
-bazilika sv.Zdislavy
-zámky- otevřený půdorys, centrální část + křídla; Zákupy; začleňuje se do krajiny- parky, zahrady

-malířství: olejomalby,temnosvit,perspektiva

-krajina,zátiší,portréty,žánrové obrázky= výjevy ze všedního života
-Rubens, Rembrandt,Brandl

-sochařství: pompézní,dramatické,akční,alegorie lidských vlastností

-Karlův most-barokní sochy

-hudba: Bach,Vivaldi,Hayden,Mysliveček,Michna

- literatura: dramaticčnost, náboženská témata, více latina, alegorie, symbolika, kontrasty

- lyrická poezie: =Ježíšovská lyrika- mniši,jeptišky, v církevním prostředí, milostná

-Tereza z Ávily + Jan z Kříže – Španělsko

- duchovní eposy: *Torquato Torso*-Itálie

- Osvobozený Jeruzalém- obléhání Jeruzaléma křesťanskými vojsky v 11.stol.

-*John Milton*- Anglie, elegie, sonety

- Ztracený ráj + Ráj znovu nabytý

- metafyzická poezie: smysl duchovního bytí, abstrakce

-*John Donne*- Anglie, satirik, lyrik, kazatel

- Komu zvoní hrana- báseň, pocit sounáležitosti s lidstvem

- drama: *Calderón*- Španělsko, dramatizace náboženských mystérií, hrdinská dramata

- Život je sen

-*Peirre Corneille*- Francie

- Cid- veršovaná tragikomedie

-C.miluje Chimenu, před svatbou urazí Ch.otec C.otce a ten se chce pomstít tak, že zabije otce Ch.Ta nabídne ruku tomu, kdo Cida zabije. Ujímá se toho Sanchez. Král rozhodne, že po roce budou Ch.a C. sezdáni- je to považováno za klasicistní, díky závěru, kde král rozhodne jako Bůh = deus ex machina

- próza: *Grimmelshausen*- Německo, cyklus tzv.Simpliciánských spisů

- Dobrodružný Simplicius Simplicissimus - ich-forma

- dějiště- Německo rozvrácené 30letou válkou

- naivní vypravěč je nucen jako chlapec uprchnout z domova vypleněného vojáky. Je vychován zbožným poustevníkem, který je jeho skutečným otcem a nazve ho Simplicius, Po smrti poustevníka prochází Evropou jako blázen, poté jako dobrodruh a milovník. Nakonec,znechucen světem, se vrací zpět k životu poustevníka